

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

รัฐสภาไทยประกอบด้วย สมาชิกผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งในอดีตสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งได้คราวละ 4 ปี

รัฐธรรมนูญฉบับเดิม (พ.ศ. 2534) กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้งของสภาผู้แทนราษฎร บทบาทและหน้าที่มีน้อย ดูเหมือนว่าสมาชิกวุฒิสภามีไว้ เพื่อเป็นฐานเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภามีไว้เพื่อสนับสนุน หรือเป็นฐานเสียงให้กฎหมายที่รัฐบาลเสนอผ่านสภาเท่านั้น

แต่เมื่อประเทศไทยประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 แล้ว รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว ได้บัญญัติให้ สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง และดำรงตำแหน่งได้คราวละ 6 ปี โดยห้ามดำรงตำแหน่ง 2 วาระติดต่อกัน และได้บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาลด้วยอีกว่าให้ดำเนินการเลือกตั้ง สมาชิกวุฒิสภา ให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน ก่อนวันสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาปัจจุบัน หรือก่อนวันที่ 21 มีนาคม 2543 ซึ่งต่อมาคณะกรรมการเลือกตั้งได้เสนอความเห็นต่อ ฯพณฯนายกรัฐมนตรี โดยกำหนดวันเสาร์ที่ 4 มีนาคม 2543 เป็นวันเลือกตั้ง สมาชิกวุฒิสภา

สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง มีอำนาจหน้าที่ที่กว้างกว่าเดิมทำให้เกิดการถกเถียงและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้มากขึ้นกว่าเดิม อำนาจหน้าที่ที่เพิ่มมากขึ้นได้แก่ สมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่พิจารณา และมีมติให้ถอดถอน นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาด้วยกันเอง ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมหรือเทียบเท่า ออกจากตำแหน่ง ถ้ามีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริต ต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อหน้าที่ในขบวนยุติธรรม หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีหรือเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริง

หรือชี้แจงปัญหาโดยไม่มีการลงมติ ฯลฯ เลือกแต่งตั้งให้คำแนะนำเห็นชอบให้บุคคลเข้าดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา จะต้องไม่สังกัดพรรคการเมือง และกฎหมายห้ามพรรคการเมืองสนับสนุนผู้สมัคร ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อีกทั้งยังบัญญัติห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดดำเนินการหาเสียงเลือกตั้ง เว้นแต่การแนะนำตัวผู้สมัคร การแนะนำกระทำได้เฉพาะการจัดพิมพ์เอกสารเพื่อแนะนำตัวผู้สมัคร และการแนะนำตัวผู้สมัครหมายความว่า การแสดงข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา และประวัติการทำงานหรือประสบการณ์การทำงาน

จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จำนวนสมาชิกวุฒิสภา ที่พึงมีในจังหวัดขึ้นอยู่กับประชากรของจังหวัด จังหวัดที่มีประชากรน้อยกว่า 3 แสนคนจะมีสมาชิกวุฒิสภาได้หนึ่งคน จังหวัดที่มีประชากรมากก็จะได้สมาชิกวุฒิสภาเพิ่มขึ้น 1 คน ทุกจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นประมาณ 3 แสนคน กรุงเทพมหานคร มีสมาชิกวุฒิสภาได้มากที่สุดคือ 18 คน และรวมแล้วทั้งประเทศมีสมาชิกวุฒิสภา 200 คน และมีวาระ 6 ปี

ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จะเลือกผู้สมัครได้เพียงคนเดียว ไม่ว่า ในจังหวัดนั้นจะมีสมาชิกวุฒิสภาได้กี่คน จังหวัดใดมีสมาชิกวุฒิสภาได้หนึ่งคน ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนมากที่สุดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งจังหวัดใดมีสมาชิกวุฒิสภาได้มากกว่าหนึ่งคน ให้ผู้สมัคร ซึ่งได้คะแนนมากที่สุด ตามลำดับลงมาตามจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จังหวัดนั้นจะพึงมีเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง

วุฒิสภาควรเป็นแหล่งรวมของผู้มีคุณวุฒิและคุณธรรมที่จะมาทำหน้าที่สำคัญทางการเมืองแทนปวงชนชาวไทย

คณาจารย์ทางการแพทย์ถือว่า เป็นทั้งมันสมอง และแม่พิมพ์ที่สำคัญของประเทศทางด้านการแพทย์ แต่ในด้านการเมืองการปกครองนั้น ประชากรกลุ่มนี้ ให้ความสำคัญ ให้ความสนใจ หรือมีความเข้าใจต่อระบบการเมืองไทย โดยเฉพาะการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งมาจากการเลือกตั้งมาน้อยเพียงไร เป็นเรื่องที่ผู้วิจัยสนใจที่จะวิเคราะห์และหาข้อสรุป

1.2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- 1.2.1. เพื่อศึกษาถึงความรู้ ความเข้าใจ ของคณาจารย์ทางการแพทย์ เกี่ยวกับบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ และขบวนการได้มาของสมาชิกวุฒิสภา
- 1.2.2. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของอายุ ของคณาจารย์ทางการแพทย์ มีผลต่อความรู้ ทักษะเกี่ยวกับคุณสมบัติสมาชิกวุฒิสภา
- 1.2.3. เพื่อศึกษา ความคาดหวังของคณาจารย์ทางการแพทย์ ที่มีต่อการทำหน้าที่ทางการเมืองของสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540

1.3. สมมติฐาน

- 1.3.1. คณาจารย์ทางการแพทย์มีความรู้ความเข้าใจค่อนข้างมาก ในบทบาทอำนาจหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา
- 1.3.2. คณาจารย์ทางการแพทย์มีความคาดหวังค่อนข้างต่ำต่อการทำหน้าที่ทางการเมืองของสมาชิกรัฐสภา ตามนโยบายปฏิรูปทางการเมืองที่ผ่านมา
- 1.3.3. อายุของคณาจารย์ที่แตกต่างกันมีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกรัฐสภา

1.4. สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย และรวบรวมข้อมูล

คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวบรวมข้อมูลในแบบสอบถามจากคณาจารย์ทางการแพทย์ จำนวน 277 ท่าน

1.5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1. ได้รับทราบความสนใจและการมีส่วนร่วมในการเลือกสมาชิกรัฐสภาของคณาจารย์ทางการแพทย์ รวมถึงทราบทัศนคติของคณาจารย์ทางการแพทย์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาในระบบใหม่
- 1.5.2. การศึกษาเรื่องทัศนคติของกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคมจะทำให้ทราบว่ากลุ่มคนแต่ละกลุ่มของสังคมมีความคิดเห็นอย่างไรต่อสมาชิกรัฐสภา ทัศนคติที่เปลี่ยนไปในทางบวกหรือทางลบ จะมีผลกระทบต่อสถาบันทางการเมืองว่าจะต้องมีการปรับเปลี่ยนหรือเป็นกลไกในการปรับเปลี่ยนของกรอบระบบการปกครองของไทยต่อไป และสามารถนำผลการศึกษาเป็นข้อสรุปให้สมาชิกรัฐสภาทราบถึงทักษะและความคาดหวังของชนชั้นกลางกลุ่มหนึ่งว่าให้ความสำคัญต่อตำแหน่งอันทรงเกียรตินี้อย่างไร
- 1.5.3. สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางส่งเสริมการศึกษาด้านคุณสมบัติบทบาทการปฏิบัติและกระบวนการได้มาของสมาชิกรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2540
- 1.5.4. เป็นการกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณาจารย์ทางการแพทย์

1.6. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

คณาจารย์ทางการแพทย์ หมายถึง ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีตำแหน่งดังต่อไปนี้ คือ อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ เฉพาะผู้ที่จบแพทย์ และสอนอยู่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เท่านั้น

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University